

Yıkmiş, A., Terzioğlu, N.K., Kot, M., Aktaş, B. (2017). Özel Eğitim Öğretmenlerinin Derslerde Oyun Ve Şarkıyı Kullanma Durumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1548-1583.

Geliş Tarihi: 24/02/2017

Kabul Tarihi: 16/08/2017

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN DERSLERDE OYUN VE ŞARKIYI KULLANMA DURUMLARI*

Ahmet YIKMIŞ**
Nesime Kübra TERZİOĞLU***
Mehtap KOT****
Burcu AKTAŞ*****

ÖZET

Araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmenlerinin, ders içi etkinliklerinde oyun ve şarkıyı kullanma düzeylerinin belirlenmesidir. Bu ders içi etkinlikler; Matematik, Hayat Bilgisi, Okuma-Yazma dersleri ve akademik olmayan becerilerin öğretimi ile ilgili derslerle sınırlandırılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, gönüllü olarak katılmak isteyen 2015-2016 eğitim-öğretim yılında görev yapan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Görüşmelerdeki sorulara verilen yanıtlara göre betimsel indeksler, temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Temalar ve kodlar ile ilgili uzman görüşü alındıktan sonra verilerin raporlaştırılması sağlanmıştır. Araştırma bulguları tablolar halinde verilip yorumlanmıştır. Yapılan araştırmada öğretmenlerin akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oyun ve şarkı, özel eğitim, müzik öğretmenleri

SPECIAL EDUCATION TEACHERS' USE OF GAME AND SONG IN LESSONS

ABSTRACT

The aim of the research is to determine the levels of play and song used by special education teachers in their classroom activities. These classroom activities are limited to Mathematics, Social Studies, the teaching of non-academic skills and literacy. Case study design is one of the qualitative research methods is used in this study. The study group of the research constitutes volunteer special education teachers working in the 2015-2016 academic year. The data were collected using a semi-structured interview technique. The data obtained in the study were analyzed by content analysis technique. Descriptive indexes, themes, and codes were created according to the answers given to the questions in the interviews. An expert opinion on the themes and codes was obtained, and then the data was reported. The research findings were given and interpreted with tables.

Key Words: Play and song, special education, special education teachers, music teachers

---

* Bu çalışma MÜZED Uluslararası 2. İpek Yolu Müzik Konferansı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, yikmis_a@ibu.edu.tr

*** Arş. Gör. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Bölümü, kubrakeskin@ibu.edu.tr

**** Arş. Gör. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Bölümü, mehtapkot@ibu.edu.tr

***** Arş. Gör. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, burcuaktas@ibu.edu.tr

1.GİRİŞ

Çocukların doğal çevrelerinde sürekli etkileşim halinde oldukları bir boyut olan müzik, insan yaşamında vazgeçilmez bir olgudur (Çilden, 2001). Hemen her çocuk ortalama müzikal yetenekler ve diğer akademik alanlardaki yetenekler ile doğmaktadır (Crncec, Wilson ve Prior, 2006). Bu sebeple müzik, çocukların müzikal yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra dil, motor ve bilişsel işlevlerinin de gelişimini desteklemekte kullanılan etkili ve önemli tekniklerden biridir (Özeke-Kocabaş ve Özeke, 2012; Crncec, Wilson ve Prior, 2006). Pavlicevic ve Ansdell (2006)'ya göre, müziksel etkinlikler bireylerin; a) kendini ifade etme becerilerini, b) estetik duygularını, c) motor becerilerini, d) ses ve dil gelişimlerini, e) sosyal becerilerini geliştirmektedir (akt: Çadır ve Avcıoğlu, 2013). Müzik eğitiminin amacı, çocuğun bilişsel, duygusal, dil ve psiko-motor gelişimine yardımcı olmak, müziksel etkinlikler aracılığıyla bireylere kaliteli müziği öğretme, müzik dinleme, müzik aracılığıyla kendini ifade edebilme, müziğe uygun ritmik hareketlere uyum sağlama, sözlü şarkılar yoluyla dili doğru ve güzel konuşma, kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak gibi davranışları kazandırmaktır (MEB, 2006). Gelişim alanları göz önünde bulundurulduğunda ise müzik eğitimi çocuklara; iletişim, farkında olma, dil gelişimi, motor gelişim ve zihinsel gelişim ile ilgili yaratıcı ve duygusal amaçları kazandırmayı hedeflemektedir (Bal ve Artan; 1995: akt: Malkoç ve Ceylan, 2011). Müzik bir eğitim alanı olmasının yanı sıra eğitim aracı olarak da kullanılmaktadır. (Yıldırım ve Albuz, 2010). Müzik, uygun materyallerinin kullanımı vasıtasıyla öğretimi, daha canlı, daha somut ve daha çeşitli hale getirmektedir (Kırşehirli, 2011). Müzik doğası gereği, aktivitelere tüm çocukların yetenekleri ölçüsünde katılımına fırsat veren, tehditkar olmayan ve başarı getiren etkili bir eğitim aracıdır (Artan, 2001; Humpal, 1991). Özel eğitim alanında yapılan müziksel etkinliklerde müzik, genellikle eğitim aracı olarak kullanılmaktadır (Güven ve Tufan, 2010). Özel eğitim alanında müzik eğitimi ile amaçlanan; özel gereksinimli çocukların müzikal olarak tam doyumlarının sağlanmasından ziyade onların kendilerini ifade etmelerine, sosyal ve psikolojik gelişimlerine, çevre ile olan ilişkilerine yarar sağlayacak bir araç olarak kullanılmasıdır (Turan, 2006).

Özel gereksinimli çocuklar kendi içinde heterojen bir grup olmakla birlikte tümü öğrenme yaşantılarında ve eğitim ortamlarında akranlarından farklı deneyimlere ve öğretimsel uyarlamalara gereksinim duymaktadırlar (Yıldırım ve Albuz, 2010). Eğitim ortamlarında müzik etkinliklerine yer verilmesi, özel gereksinimli çocukları sosyal etkileşime cesaretlendirmekte, akranları ile olumlu ilişkiler geliştirmelerini sağlamakta (Humpal, 1991), çocukların eğlenceli zaman geçirmelerinin yanı sıra yeni beceriler öğrenmelerine ve başarı hissini yaşamalarına olanak sağlamaktadır (Çadır, 2008; Özeke-Kocabaş ve Özeke, 2012). Müzik etkinlikleri bir şarkıya eşlik etme, ritim veya melodi üretme, şarkı eşliğinde dans etme gibi müzikal amaçların yanında farklı öğrenme alanlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde de önemli rol oynamaktadır (Salmon, 2012). Özel eğitimde müzik etkinliklerinde şarkılı oyunların kullanılması çocukların hem müzik becerilerinin gelişimi hem de fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve dil yaratıcılıklarının gelişimine katkı sağlamaktadır (Çelik, Sarı ve Yıldırım-Doğru, 2015; Pelitteri, 2000; Daveson ve Edwards, 1998).

Müzik etkinlikleri; ritim ve ses çalışmaları, doğaçlama müzik, dans ve oyun, şarkı, müzik dinleme, müzik ve hareket, müzikli öykü, şarkı yazma, drama gibi çeşitli teknikler ile gerçekleştirilmektedir (Çakır-Doğan, 2011; Daveson ve Edwards, 1998). Özel

gereksinimli çocukların öğretim süreçlerinde; ritim etkinlikleri, şarkı söyleme, çalgı çalma, dans ve oyun gibi müzikli etkinliklerinin kullanılması hem çocukların zihinlerinde yaratılacak çağrışımlarla birçok becerinin kolaylıkla öğretimini sağlayacak hem de eğitim ortamını zenginleştirecektir (Kurtuldu, 2010; Yıldırım ve Albuz, 2010). Özel gereksinimli çocuklar ile yapılan ritim çalışmaları çocukların, dikkatini verme, dinleme, odaklanma, vücut veya ritmik hareketleri taklit etme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Pelitteri, 2000; Yıldırım ve Albuz, 2010). Ayrıca ritim çalgılarının farklı tempolarda kullanımı ile kavramların öğretimi gerçekleştirilip, daha fazla tekrar ile çocukların kavramlar ile ilgili bilgileri pekiştirilerek motivasyonlarının artması ve öğrenmenin kalıcı olması sağlanabilmektedir.

Müzik etkinlikleri özel gereksinimli çocukların, söz öncesi, sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerinin geliştirilmesinde de oldukça etkilidir (Havlat, 2006; Stephenson, 2006). Sözsüz müzik etkinlikleri, konuşma becerileri sınırlı olan çocukların kendilerini rahat hissedip doğaçlama sesler çıkarmalarına ve bu sesleri zaman içerisinde geliştirmelerine olanak sağlamaktadır (Pelitteri, 2000). Şarkı ve tekerleme gibi sözlü müzik etkinlikleri özel gereksinimli çocukların, ortak dikkat, sıra alma, göz kontağı ve diğer erken dönem iletişim becerileri, sözel olmayan iletişim becerileri, bellek, dikkat süreleri, kelime dağarcıkları ve sözel taklit ve konuşma becerilerinin geliştirilmesini sağlamakta, çocukları iletişim için cesaretlendirip amaçlı olarak iletişim başlatmaya teşvik etmektedir (Meadowes, 1997; Stephenson, 2006; Yıldırım ve Albuz, 2010; Kırşehirli, 2011; Çadır ve Avcıoğlu, 2013). Ayrıca müziksel etkinlikler özel gereksinimli çocukların, bilişsel gelişim özellikle problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Şarkılar, kategorik yapıları (örn. hayvanlar veya taşıtlar) ve dizileri (alfabe, rakamlar) hatırlamak için ipucu veren araçlar olarak kullanılabilir. Şarkılar aracılığıyla çocukların, ses ve kavramları eşleştirerek ilişkisel öğrenmeleri sağlanmakta (inek 'möö' sesi çıkarır), farklı tonlarda seslerin çıkarılması, şarkı söylerken ritim tutulması ya da el çırpılması çoklu duyuşsal (işitsel, görsel ve kinestetik) becerilerini geliştirmektedir (Pelitteri, 2000).

Doğaçlama etkinliklerin kullanımı özellikle hafif düzeyde yetersizliği olan çocukların, yaratıcılık, sözsüz sosyal iletişim becerileri, kendini ifade etme becerileri, kendine ilişkin farkındalık geliştirme ve özgüvenlerinin artırılmasında etkili olmaktadır (Kim, Wigram ve Gold, 2008; Daveson ve Edwards, 1998). Müzik etkinliklerinin bireysel olarak gerçekleştirilmesi özel gereksinimli çocukların, kişisel doyum sağlamalarına, ritim-melodi duygusunu geliştirmelerine, yeteneklerinin farkına vararak özgüvenlerini geliştirmelerine katkıda bulunurken, grupla gerçekleştirilmesi ise çocukların, sesini kullanma ve denetleme, arkadaşları ile işbirliği yapma, sosyal ve uyum becerilerini geliştirmektedir (Çadır, 2008; Kırşehirli, 2011).

Alanyazında müziksel etkinliklerin özel gereksinimli öğrencilere çeşitli becerilerin öğretiminde etkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Kurtuldu (2010), öğrenme güçlüğü olan çocuklara şarkılar kullanılarak harfleri öğretmiş ve şarkılar aracılığıyla öğretimin klasik yöntemlere göre zaman açısından daha verimli olduğunu, öğrencilerin istek ve motivasyonunu arttırdığını, Çadır ve Avcıoğlu (2013), zihinsel yetersizliği olan bireylere sosyal becerilerin öğretiminde müzik terapinin etkili olduğunu, Kırşehirli (2011), zihinsel engelli çocuklara sosyal becerilerin öğretiminde müzik etkinliklerinin etkili olduğunu, Malkoç ve Ceylan (2012), müzik eğitiminin okul öncesi dönemdeki işitme yetersizliği olan çocukların sözel açıklama becerileri üzerinde olumlu

etkileri olduğunu, Kim, Wigram ve Gold (2008), oyunlar esnasında oluşturulan doğaçlama müzik etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki otizmliler çocukların ortak dikkat ve sıra alma, göz kontağı gibi sözsüz sosyal iletişim becerilerini arttırdığını, Havlat (2006), müzik etkinliklerinin otizmliler çocukların sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini arttırdığını, Humpal (1991), bütünleştirilmiş erken çocukluk müzik programının özel gereksinimli çocuklar ve normal gelişim gösteren akranları arasındaki sosyal etkileşimleri arttırdığını, Duffy ve Fuller (2000), müzik etkinlikleri ile çocuklara sıra alma, taklit, sesletim, iletişim başlatma ve göz kontağı becerilerini öğretmiş, müzik etkinliklerinin özellikle taklit becerilerinin gelişimi üzerinde olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Müziğin dikkati çekerek ilgiyi toplamaya yardımcı olması (Kurtuldu, 2010), her çocuğun kendi performansı doğrultusunda katılabileceği ve olumlu öğrenme deneyimleri sağlayan bir etkinlik olması sebebiyle özel eğitim sınıflarında karşılaşılan öğrenmeye dayalı her türlü problemin çözümünü kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Özel eğitim sınıflarında günlük rutin ve etkinliklerin içerisine yerleştirilen müzik etkinlikleri, özel gereksinimli çocuklar için etkili ve kalıcı öğrenme yaşantıları sağlamaktadır (Stephenson, 2006). Alanyazında müzik etkinliklerinin özel eğitimdeki yeri ve özel gereksinimli öğrencilere çeşitli becerilerin öğretiminde etkililiğini inceleyen pek çok araştırmaya rastlanmıştır. Ancak özel eğitim öğretmenlerinin sınıf içi çalışmalarda müzik etkinliklerini nasıl kullandıklarının belirlenmesine ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Özel gereksinimli çocuklar açısından yararları göz önünde bulundurulduğunda, özel eğitim öğretmenlerinin sınıf içi çalışmalarda müzik etkinliklerini kullanma durumlarının belirlenmesinin önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bu nedenle bu araştırmada, özel eğitim öğretmenlerinin sınıf içi çalışmalarda müzik etkinliklerinden nasıl yararlandıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda özel eğitim öğretmenleri ile ders içi etkinlikler ya da öğretimlerde oyun ve şarkıyı kullanma durumlarına ile ilgili görüşmeler yapılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada özel eğitim öğretmenlerinin derslerde oyun ve şarkıyı kullanma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim döneminde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda görev yapan 7 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde gönüllülük esas alınmış, görüşme yapılacak özel eğitim öğretmenlerine çalışmanın amacı, çalışma sırasında alınan ses kayıtlarının başka kişi ve kurumlarla paylaşılmayacağı, verdikleri bilgilerinin çalışma dışında kullanılmayacağı hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan özel eğitim öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo.1’de gösterilmektedir.

Tablo 1.*Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler*

Öğretmen	Cinsiyet	Hizmet Süresi		Oyun ve Şarkı Dersi Alma
		1-5 yıl	+5 yıl	
Ö1	E	+		+
Ö2	E	+		+
Ö3	K	+		+
Ö4	E	+		+
Ö5	K	+		+
Ö6	K	+		+
Ö7	E	+		+

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak ilgili alanyazın taranmış ve açık uçlu soruların bir araya getirilmesiyle araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formu, Abant İzzet Baysal Üniversitesinde görev yapan alanında uzman iki öğretim elemanının görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda yapılan düzeltmelerle görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formunda, özel eğitim öğretmenlerinin derslerde oyun ve şarkıyı kullanma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek için dört açık uçlu soru yer almaktadır.

Araştırmaya ilişkin veriler Mart 2015 tarihinde araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerin uygun gördüğü zaman ve mekânda birebir gerçekleştirilen görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırma sırasında, görüşme formunda yer alan sorulara öğretmenlerin verdikleri cevaplar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Yapılan görüşmelerin süresi ortalama 15-20 dakika arasında değişmektedir. Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

- 1- Matematik dersine ilişkin kavram ve becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıdan nasıl yararlanırsınız?
- 2- Hayat Bilgisi dersine ilişkin ünite/konuların öğretiminde oyun ve şarkıdan nasıl yararlanırsınız?
- 3- Okuma-yazma öğretiminde oyun ve şarkıdan nasıl yararlanırsınız?
- 4- Akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıdan nasıl yararlanırsınız?

2.4. Verilerin Analiz Edilmesi

Verilerinin analizinde, araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Görüşmeler tamamlandıktan sonra, görüşme ses kayıtlarının araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamına geçilmiştir. Ses kayıtların dökümü sırasında duyulan her konuşma duyulduğu şekliyle, hiç bir değişiklik yapılmadan görüşmecilerle görüşülen sırasıyla yazılmıştır. Ses kayıtları dökümü yapılırken elde edilen verileri özel eğitim öğretmenlerinin kimliklerini paylaşmadan sunabilmek ve karışıklığa sebebiyet vermemek için ilk görüşülen öğretmene Ö1 ve görüşme sırasına göre her bir öğretmene sırasıyla (“Ö2”, “Ö3”, “Ö4”... “Ö7”) şeklinde kodlar verilmiş, kayıtların yazıya dökümü işleminde bu kodlar kullanılmıştır. Elde edilen ses dökümleri alan uzmanı bir başka araştırmacı tarafından incelenerek tutarlı olup olmadığı kontrol edilmiştir. Oluşturulan

dökümler iki farklı araştırmacı tarafından bağımsız olarak kodlanmıştır. Oluşturulan kodlar tekrar incelenmiş ve kod listesi oluşturulmuştur. Alıntı olarak kullanılacak cümleler belirlenmiş ve gerekli görüldüğü durumlarda alıntı olarak bu cümlelere yer verilmiştir. Daha sonra oluşturulan bu kodlar temalar altında gruplanmıştır. Son olarak elde edilen kod ve alıntılar temalar altında yorumlanmıştır. Ayrıca, alt temaların hangi sıklıkta tekrar ettiği hesaplanarak frekans halinde tablolarda gösterilmiştir.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalar şu şekildedir:

Araştırmanın iç geçerliğini artırmak için görüşme formu geliştirilirken ilgili alanyazın taranması sonucunda konu ile ilgili bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Yapılan içerik analizinde temalar ve alt temalar, araştırmanın amacına uygun kavramları kapsayacak ve uygun olmayan kavramları dışarıda bırakacak çerçevede belirlenmiştir. Ayrıca görüşme soruları, katılımcılardan elde edilen veriler ve verilerin yorumuna ilişkin uzman görüşü alınmıştır. Araştırmanın dış geçerliğini artırmak için araştırma süresi boyunca yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama süreci, verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için elde edilen veriler üzerinde hiç bir değişiklik, ekleme-çıkarma yapılmadan olduğu gibi verilmiştir. Verilerin yazıya dökümü, kodlanması, tema ve alt temaların oluşturulması ve yorumlanması iki farklı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve tutarlılık incelemesi yapılmıştır. Araştırma sürecinde yapılanlar ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır. Ayrıca elde edilen ses kayıtları ve ses kayıtlarının bilgisayara girilmesi ile elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından saklanmaktadır.

3. BULGULAR

Özel eğitim öğretmenlerinin sınıf içi çalışmalarda müzik etkinliklerinden nasıl yararlandıklarının incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular 4 ana tema altında toplanmıştır. Elde edilen temalar, alt temalar verilerek detaylandırılmıştır.

1.TEMA: Oyun ve Şarkının Matematik dersinde kullanımı

Özel eğitim öğretmenlerinin Matematik dersine ilişkin kavram ve becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmenlerin görüşü Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Matematik dersinde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmen görüşleri

Alt Temalar	f
Kalıcı Öğrenmeler Sağlama	3
Matematik Dersine Katılımı ve İlgiyi Arttırma	2
Matematik Dersini Eğlenceli Hale Getirme	4
Matematiği Kolaylaştırma	2
Tekrar Etme	1
Ödül Olarak Sunma	1

Tablo 2 incelendiğinde matematiğe ilişkin kavram ve becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı öğretmenler (f=4), en çok matematik dersini eğlenceli hale getirmek için kullandıklarını belirtmiştir. Öğretmenler matematiği eğlenceli hale getirmek için oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; rakamları şarkı ile öğretme, ritmik saymaları sınıftaki kare blokları kullanarak oyunla öğretme, geometrik şekilleri şarkıyla öğretme vb. şekilde sıralamışlardır. Ö4, konuya ilişkin görüşünü "...Matematik dersine ilişkin kavramların öğretiminde oyun ve şarkıyı; ritmik saymayla ilgili bir şarkı veya geometrik şekillerle ilgili bir şarkıyı konunun öğretimi kısmında kullanabilirim. Öğrencilerin konuyu eğlenerek ve daha kolay öğrendiğini düşünüyorum." şeklinde ifade etmiştir.

Matematik dersine ilişkin kavram ve becerilerin öğretiminde öğretmenler (f=3), ayrıca oyun ve şarkıyı kalıcı öğrenmeler sağlamak için kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler kalıcı öğrenmeler sağlamak için oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; ritmik saymayı şarkı ile öğretme, sayıları şarklı tekerlemelerle öğretme vb. şekilde sıralamıştır. Ö1 bu konuyla ilgili görüşünü "...Sayıları tekerleme şeklinde vererek hem eğlenceli hale getiriyorum hem de daha kalıcı öğrenmeler sağlıyorum" şeklinde belirtmiştir.

Matematik dersine katılımı ve ilgiyi artırma (f=2), öğretmenlerin matematik dersinde oyun ve şarkıyı kullandıkları bir diğer durumdur. Öğretmenler matematik dersine ilişkin kavram ve becerilerin öğretiminde derse katılımı ve ilgiyi arttırmak için oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; tekerlemelerle sayma, şarklı çizgi filmler ile kavramları öğretme vb. şeklinde ifade etmişlerdir. Ö1 "...Sayıları tekerleme şeklinde verdiğimde daha aktif bir katılım gerçekleşiyor.", Ö3, konuya ilişkin görüşünü "...Matematik dersinde oyun ve şarkı kullanımı dikkati ve derse ilgiyi artırıyor." şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenler (f=2), matematik dersinde oyun ve şarkıdan, öğretilen beceri ve kavramı kolaylaştırmak için yararlandıklarını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili görüşünü Ö3, "...Matematik dersinde oyun ve şarkı kullanımı kalıcı ve kolay öğrenmeleri sağlıyor.", Ö4 "Konunun öğretimi kısmında kullanabilirim. Öğrencilerin konuyu eğlenerek ve daha kolay öğrendiğini düşünüyorum." şeklinde belirtmişlerdir.

Öğretmenler ayrıca oyun ve şarkıyı öğrencilere ders sonunda ödül olarak kullandıklarını (f=1), öğretilen beceri ve kavramı tekrar etmek için kullandıklarını (f=1) belirtmişlerdir. Ö5, "...Öğrendiğimiz kavramlarla ilgili şarkılı çizgi filmleri açıp hem ödül hem de tekrar yapıyoruz", ve Ö2, konuyla ilgili görüşünü "...Konu ya da kavramı tekrar etmek için şarkı ya da oyunları kullanırım. Kullandığım şarkıları ya da oyunları ise çocukların günlük yaşamda izledikleri ve sevdikleri çizgi filmlerden seçerim." şeklinde ifade etmişlerdir.

II. TEMA: Oyun ve Şarkının Hayat Bilgisi Dersinde Kullanımı

Özel eğitim öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersine ilişkin ünite/konuların öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmenlerin görüşü Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Hayat Bilgisi dersine ilişkin ünite/konuların öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmen görüşleri

Alt Temalar	f
Hayat Bilgisi Dersini Eğlenceli Hale Getirme	1
Drama ile Birlikte Kullanarak Etkinlikler Düzenleme	4
Kalıcı Öğrenmeler Sağlama	3
Hayat Bilgisi Dersine Katılımı ve İlgiyi Arttırma	1
Ev Ödevi Olarak Verme	1
Tekrar Etme	1

Tablo 3 incelendiğinde hayat bilgisi dersinin ünite/konularının öğretiminde oyun ve şarkıyı öğretmenler (f=4), en çok hayat bilgisi dersinde öğrettikleri konu ile ilgili oyun ve şarkıyı drama ile birlikte kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler hayat bilgisi dersinde oyun ve şarkıyı drama ile birlikte kullandıkları etkinlikleri; mevsimleri canlandırma, sınıf kurallarını müzik ile canlandırma vb. şekilde sıralamışlardır. Konuya ilişkin görüşünü Ö2 "...Hayat bilgisi dersinde öğretecek konu ya da kavramı örneğin; mevsimler, mevsimler şarkısını öğretim, mevsimler ile ilgili drama çalışmalarına yer veririm." şeklinde ifade etmiştir.

Hayat bilgisi dersinin ünite/konularının ilişkin kavram ve becerilerin öğretiminde öğretmenler (f=3), oyun ve şarkıyı kalıcı öğrenmeler sağlamak için kullandıklarını da belirtmişlerdir. Öğretmenler hayat bilgisi dersinde kalıcılığı sağlamak için kullandıkları oyun ve şarkı etkinliklerini; öğretilen konu ile ilgili şarkı dinletme, konuyu öğretirken şarkıyı araç olarak kullanma vb. şekilde sıralamışlardır. Ö7 "...Hayat bilgisi dersinde konuya uygun olarak akılda kalıcı olsun diye şarkı dinletiyorum.", ve Ö1 konuya ilişkin görüşlerini "...Sınıf kurallarını bir oyun haline dönüştürerek vermek eğlenceli, kalıcı öğrenmeler sağlıyor." şeklinde ifade etmiştir.

Hayat bilgisi dersinde, öğrencilerin derse katılımı ve ilgisini arttırmak (f=1) ve derse eğlenceli hale getirmek (f=1) öğretmenlerin hayat bilgisi dersinin ünite/konularının öğretiminde oyun ve şarkıyı kullandıkları bir diğer durumdur.

Öğretmenler (f=1), oyun ve şarkıyı öğrencilere ev ödevi vermek için ve öğretilen konuları tekrar etmek (f=1) için kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili düşüncelerini Ö4 "...Hayat bilgisi dersinde oyun ve şarkıyı araştırma olarak kullanırım. Öğrencilerden mesela orman haftasıyla ilgili şarkı bulmalarını ödev verebilirim. Başka bir konu anlatımında sonra trafik kurallarıyla ilgili oyunlar oynayarak etkinlikle konunun pekişmesini sağlayabilirim." şeklinde ifade etmiştir.

III. TEMA: Oyun ve Şarkının Okuma-Yazma Öğretiminde Kullanımı

Özel eğitim öğretmenlerinin okuma-yazma öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmenlerin görüşü Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Okuma-yazma öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmen görüşleri

Alt Temalar	f
Öğrenmeyi hızlandırma	1
Okuma-yazmayı eğlenceli hale getirme	2
İpucu olarak kullanma	2
Okuma-yazma öğretiminde kalıcılığı sağlama	4
Oyun ve şarkıyı kullanmama	1

Tablo 4 incelendiğinde okuma-yazma öğretiminde, oyun ve şarkıyı öğretmenler (f=4), en çok okuma-yazma öğretiminde kalıcılığı sağlamak için kullandıklarını belirtmiştir. Öğretmenler okuma-yazmayı kalıcı hale getirmek için oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; cümleleri görseller kullanarak oyunlarla okutma, sesleri hissettirme melodilerden yararlanma, sesleri çıkarmada şarkıdan yararlanma vb. şekilde sıralamışlardır. Ö3 konuya ilişkin görüşünü "...Okuma-yazma öğretiminde oyun ve şarkıyı, kalıcılığı ve kolay öğrenmeleri sağlamak için kullanıyorum." ve Ö6 "...Ses çıkarma etkinliklerinde şarkı kullanıyorum, eğlenceli ve akılda kalıyor." şeklinde belirtmişlerdir.

Okuma-yazma öğretiminde öğretmenler (f=2), ayrıca oyun ve şarkıyı okuma-yazmayı eğlenceli hale getirmek için kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler okuma-yazma öğretimini eğlenceli hale getirmek için yaptıkları etkinlikleri; şarkılar ile ses çıkarma, sesler ile ilgili tekerlemelerle şarkıyı kullanma vb. şekilde sıralamışlardır. Ö3 konuya ilişkin görüşlerini "...Ses çıkarma etkinliklerinde şarkı kullanıyorum, öğretimi eğlenceli hale getiriyor." şeklinde ifade etmiştir.

Öğrenenlerin hatırlanması için öğrencilere ipucu olarak sunma (f=2), öğretmenlerin okuma-yazma öğretiminde oyun ve şarkıyı kullandıkları bir diğer durumdur. Öğretmenler okuma-yazma öğretiminde öğretilenleri öğrencilerin hatırlaması amacıyla ipucu olarak oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; sesleri hatırlatmak için şarkıyı kullanma, alfabeyi ezberletmek için şarkıyı kullanma vb. şekilde ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin görüşünü Ö1 "...Sesi öğrenciler hatırlayamadıkları zaman diğer öğrencilerle birlikte hemen şarkımızı söyleyerek ipucu veriyoruz." şeklinde belirtmiştir.

Öğretmenler (f=1), oyun ve şarkıdan, okuma-yazma öğretimini hızlandırmak için yararlandıklarını belirtmişlerdir. Ö1 konuyla ilgili görüşünü "...Daha hızlı öğrenme gerçekleştirmek için sesle ilgili tekerleme, şarkı buluyorum." şeklinde ifade etmiştir. Öğretmenler (f=1) ayrıca oyun ve şarkıyı, okuma-yazma öğretiminde kullanmadığını ifade etmiştir.

IV. TEMA: Oyun ve Şarkının Akademik Olmayan Becerilerin Öğretiminde Kullanımı

Özel eğitim öğretmenlerinin akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmenlerin görüşü Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanma durumuna ilişkin öğretmen görüşleri

Alt Temalar	f
Boş zamanı Değerlendirmede kullanma	3
Öz bakım becerilerinin öğretiminde kullanma	2
Toplumsal Uyum Becerilerinin öğretiminde kullanma	1

Tablo 5 incelendiğinde akademik olmayan becerilerin öğretiminde, oyun ve şarkıyı öğretmenler (f=3) en çok boş zamanı değerlendirmek için kullandıklarını belirtmiştir. Öğretmenler boş zamanları değerlendirmek için oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; yarışmalar düzenleme, şarkı ile oyunlar oynama vb. şekilde sıralamışlardır. Ö6 "...Oyun ve şarkıyı, becerilere göre yarışmalar düzenleyerek kullanırım." ve Ö1 konuya ilişkin görüşünü "...Boş zaman etkinliklerinde öğrencilerin düzeylerine uygun şarkılar açarak çeşitli ısınma hareketleri yapıyoruz, oyunlar oynuyoruz." şeklinde ifade etmişlerdir.

Akademik olmayan becerilerin öğretiminde öğretmenler (f=2), oyun ve şarkıyı öz bakım becerilerinin öğretmek için kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler öz bakım becerileri öğretmek için oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; dış fırçalama becerisi, el yıkama becerisi vb. şekilde sıralamışlardır. Konuya ilişkin görüşlerini Ö4 "...Oyun ve şarkının en çok işe yaradığı kısım olarak akademik olmayan etkinliklerdir diye düşünüyorum. Örneğin; dış fırçalama, el yıkama vb. konularda çocuklar kuralları şarkılar yoluyla daha kolay öğrenebiliyorlar. Daha kolay genelleyebiliyorlar. Özellikle öz bakım alanında yararlanmak daha faydalı geliyor bana ve aldığım dönütler daha çabuk oluyor..." şeklinde belirtmiştir.

Toplumsal uyum becerilerinin öğretimi (f=1), öğretmenlerin oyun ve şarkıyı kullandıkları bir diğer durumdur. Öğretmenler toplumsal uyum becerileri öğretmek için oyun ve şarkıyı kullandıkları etkinlikleri; beceri öğretimi yaptıktan sonra şarkı ile pekiştirme, beceriye uygun oyun oynama vb. şekilde sıralamışlardır. Ö2 konuya ilişkin görüşünü "...Akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıdan şu şekilde yararlanıyorum. Toplumsal uyum becerilerinin öğretiminde açık anlatım ya da gösterip-yaptırma yöntemlerini kullanıp becerileri anlattıktan sonra konu ya da beceri ile ilgili şarkı ya da oyunu vererek pekiştirmeye çalışıyorum. Örneğin; konu sağlıklı yaşamak ise "bay mikrop" şarkısını öğretip el hareketleriyle oyunlaştırıyorum." şeklinde ifade etmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Özel eğitim öğretmenlerinin, ders içi etkinliklerinde oyun ve şarkıyı kullanma düzeylerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, öğretmenlerin akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler matematik dersinin öğretiminde oyun ve şarkıyı, matematik dersini eğlenceli hale getirme, kalıcı öğrenmeler sağlama, matematik dersine, katılımı ve ilgiyi arttırma, matematiği kolaylaştırma, tekrar etme ve ödül olarak sunma olarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonuçlarına benzer olarak Soylu (2001), ilköğretim birinci kademedeki öğrencilere matematik derslerinin öğretiminde tekerleme ve eğitici oyunları kullanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin matematik dersine ilişkin konuları daha kolay ve eğlenceli bir şekilde öğrendikleri ve edinilen bilgilerin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine

Whitehead (2001), yapmış olduğu çalışmada müzik aracılığı ile matematik konularının daha kolay ve eğlenceli şekilde öğrenildiğini, öğrencilerin matematik becerilerindeki başarılarının arttığını, edinilen bilgilerin kalıcı olduğunu belirtmiştir. Müzik etkinliklerinin matematik dersine ilişkin kavramların öğretiminde etkili olduğu bilinmektedir. Dikici (2002), yapmış olduğu çalışmada Orff Öğretisi temelinde verilen müzik eğitiminin 5-6 yaş arasındaki çocukların matematiğin temel kavramlarını kazanmalarında etkili olduğunu belirlemiştir. Bir başka çalışmada Dinçer (2008), ilköğretim ikinci sınıfların matematik dersinde, müziklendirilmiş matematik oyunları ile yapılan öğretimin akademik başarı ve tutuma etkisini incelemiştir. Araştırma sonuçları, müziklendirilmiş matematik oyunları ile yapılan matematik dersinin, öğrenci başarısı açısından daha etkili olduğu, matematik dersinde müziklendirilmiş matematik oyunları ile yapılan öğretimin, öğrencilerin derse ilişkin tutumlarını arttırmada, geleneksel öğretime göre daha etkili olduğunu göstermiştir.

Yıldırım ve Albuz (2010), “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” ile “İş Okulları”nda görev yapmakta olan öğretmenlerin, kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin görüşlerini incelemiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin kavram öğretiminde müziksel etkinliklere yer verdiklerini, kullandıkları müziksel etkinliklerin genellikle şarkı söyleme olduğu, kavram öğretiminde müzikten yararlanmanın zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığını ve öğrenme yaşantılarının kalıcı olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenler hayat bilgisi dersinin öğretiminde oyun ve şarkıyı, drama ile birlikte kullanarak etkinlikler düzenleme, kalıcı öğrenmeler sağlama, hayat bilgisi dersine katılımı ve ilgiyi artırma, hayat bilgisi dersini eğlenceli hale getirme, ev ödevi olarak verme ve tekrar etme olarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Çadır ve Avcıoğlu (2013) ve Kırşehirli (2011), zihinsel yetersizliği olan bireylere sosyal becerilerin öğretiminde müzik terapinin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenler okuma-yazma öğretiminde oyun ve şarkıyı, okuma-yazma öğretiminde kalıcılığı sağlama, okuma-yazmayı eğlenceli hale getirme, ipucu olarak kullanma ve öğrenmeyi hızlandırmak için kullandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden biri okuma-yazma öğretiminde oyun ve şarkıyı kullanmadığını dile getirmiştir. Öztosun (2002), yapmış olduğu çalışmada müziklendirilmiş fişlerle yapılan öğretimin ilk okuma öğrenimine etkisini incelemiştir. Araştırmada ilk okuma öğretimi, cümle, sözcük, hece ve serbest okuma olmak üzere dört aşamada incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler, müziklendirilmiş fişlerle yapılan ilk okuma öğretiminin geleneksel öğretimle yapılabileceğine göre daha etkili olduğunu göstermiştir. Bir başka çalışmada ise Kurtuldu (2010), öğrenme güçlüğü olan çocuklara şarkılar kullanılarak harfleri öğretmiş ve şarkılar aracılığıyla öğretimin klasik yöntemlere göre zaman açısından daha verimli olduğunu, öğrencilerin istek ve motivasyonunu arttırdığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenler akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı, boş zamanı değerlendirme, öz bakım becerilerinin öğretiminde ve toplumsal uyum becerilerinin öğretiminde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Alayazında şarkı aracılığıyla akademik olmayan becerilerin öğretilmesiyle alakalı araştırmalar mevcuttur. Kırşehirli (2011), zihinsel yetersizliği olan çocuklara şarkı yoluyla özbakım becerisi öğretmiştir. Ertekin (2015) zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video ile model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin

etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırmış ve şarkıyla desteklenmiş video modelin daha etkili olduğunu bulmuştur.

Öğretmenler genel olarak oyun ve şarkıyı kalıcılığın sağlanmasında kullanılmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin kalıcılık ve genelleme süreçlerinde yaşadıkları sınırlılıklar bilinmektedir. Müziğin sürükleyici etkisinin öğrencilerin kalıcı öğrenme yaşantıları sağlamada etkili olduğu düşünülmektedir.

Alanyazına benzer şekilde araştırmadan elde edilen bulgular, özel eğitim öğretmenlerinin akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkı etkinliklerini çeşitli amaçlarla kullandıklarını göstermektedir. Lisans döneminde alınan “Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere oyun ve şarkı öğretimi” dersinin özel eğitim öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerinde oyun ve şarkıyı kullanımlarını desteklediği düşünülmektedir. Sınıf içi etkinliklerde oyun ve şarkı kullanımının özel gereksinimli çocuklar açısından yararları göz önünde bulundurulduğunda araştırma bulguları önem taşımaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde müziği araç olarak kullandıkları ve müziğin öğrencilerin derse olan ilgilerini artırdığı ya da pekiştirici sağlama özelliğine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda müziğin bir yetenek ve özel çalışma alanı olduğu düşünüldüğünde müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklar ile yapılabilecek müzik etkinlikleri konusunda lisans dönemlerinde yetiştirilmeleri gerektiği, alanda çalışan özel eğitim öğretmenlerinin de müziği akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde kullanabilecekleri önerilebilir.

İleri araştırmalara yönelik olarak özel gereksinimli çocukların eğitimlerinde özel eğitim uzmanları ve müzikologların birlikte çalışarak akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde aile eğitim çalışmaları yaparak müziğin hem okul ortamında hem de ev ortamında kullanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Artan, İ. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: müzik. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 43-55.
- Crncec, R., Wilson, S. J. & Prior, M. (2006). The Cognitive and academic benefits of music to children: facts and fiction. *Educational Psychology*, 26 (4), 579-594. Doi: 10.1080/01443410500342542
- Çadır, D. (2008). *Zihinsel engelli öğrenciler için müzik terapi yöntemine göre hazırlanan sosyal beceri öğretim programının etkililiğinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çadır, D. ve Avcıoğlu, H. (2013). Zihinsel engelli öğrenciler için müzik terapi yöntemine göre hazırlanan sosyal beceri öğretim programının etkililiği. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, 2 (1), 46-63.
- Çakır-Doğan, C. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı model önerisi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, P., Sarı, M. M. ve Yıldırım-Doğru, S. (2015). Türkiye'de ve Avrupa'da 2000-2013 Yılları Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 10-28.
- Çilden, Ş. (2001). Müzik, çocuk gelişimi ve öğrenme. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21(1)*, 1-8.
- Daveson, B. & Edwards, J. (1998). A role for music therapy in special education, *International Journal of Disability, Development and Education*, 45 (4), 449-457. Doi:10.1080/1034912980450407
- Dikici, A. (2002). *Orff tekniği ile verilen müzik eğitiminin matematik yeteneğine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dinçer, M. (2008). *İlköğretim okullarında müziklendirilmiş matematik oyunlarıyla yapılan öğretimin akademik başarı ve tutuma etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Duffy, B. & Fuller, R. (2000). Role of music therapy in social skills development in children with moderate intellectual disability. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 13, 77-89.
- Güven, E. ve Tufan, E. (2010). Kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile müzik dersleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 557-57.
- Havlat, J. J. (2006). *The effects of music therapy on the interaction of verbal and non-verbal skills of students with moderate to severe autism*. Master of Arts in Special Education. California State University, San Marcos.
- Humpal, M. (1991). The effects of an integrated early childhood music program on social interaction among children with handicaps and their typical peer. *Journal of Music Therapy*, XXVIII (3), 161-177.
- Kırşehirli, M. (2011). *Zihinsel engelli çocuklara özbakım becerilerinin şarkı yoluyla öğretilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Kim, J., Wigram, T. & Gold, C. (2008). The effects of improvisational music therapy on joint attention behaviors in autistic children: a randomized controlled study. *Journal of Autism Development Disorders*, 38:1758–1766. Doi 10.1007/s10803-008-0566-6.
- Kurtuldu, M. K. (2010). Öğrenme güçlüğünde küçük şarkıların kullanımı – öğrenme güçlüğü olan bir öğrenciyle örnek çalışma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, Volume: 5, Number: 3, Article Number:D0023.
- Malkoç, T. ve Ceylan, F. (2011). *Okul öncesi dönem işitme engelli çocukların müzik eğitimi etkinliklerinde dikkat eksikliğini geliştirme becerisine ait inceleme*. Ankara: Siyasal Kitabevi. ISBN: 978-605-5782-62-7
- Meadows, T. (1997). Music Therapy For Children With Severe And Profound Multiple Disabilities: A Review of Literature. *The Australian Journal of Music Therapy*, 8, 3-17.
- MEB, (2006). İlköğretim müzik dersi öğretim programı, Ankara.
- Özeke-Kocabaş, E. ve Özeke, S. (2012). Using music and musical activities in special education: developments in Turkey. *International Online Journal of Primary Education*, 1 (1), 73-79.
- Öztoşun, Ö. (2002), ‘‘İlköğretim okullarında müziklendirilmiş fişlerle yapılan eğitimin ilkokuma öğretimine etkisi’’. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi, Ankara.
- Pelitteri, J. (2000). Music Therapy in the Special Education Setting. *Journal Of Educational and Psychological Consultation*, 11(3&4), 379–391.
- Reitman, M. R. (2005). *Effectiveness of music therapy interventions on joint attention children diagnosed with autism:a pilot study*. Florida: Carlos Albizu University.
- Salmon, S. (2012). Inclusion and Orff Schulwerk. *THE ORFF ECHO*, 12-18.
- Soylu, Y. (2001), ‘‘Matematik derslerinin öğretiminde (1. devre 1,2,3,4,5. sınıf) başvurulabilecek eğitici-öğretici oyunlar’’. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Matematik Eğitimi Anabilimdalı, Erzurum.
- Stephenson, J. (2006). Music Therapy and the Education of Students with Severe Disabilities. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 41(3), 290–299.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Whitehead, B. (2001), ‘‘The effect of music-intensive intervention on mathematics scores of middle and high school students.’’ Capella University; Unpublished PhD dissertation.
- Yıldırım, P. ve Albuz, A. (2010). Zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *E- Journal of New World Sciences Academy*.

SPECIAL EDUCATION TEACHERS' USE OF GAME AND SONG IN LESSONS

1. Introduction

Special needs children who are heterogeneous need different experiences and instructional adaptations from their peers in all learning experiences and educational environments (Yildirim and Albuz, 2010). Using music activities in educational settings allows children to learn new skills and to experience a sense of accomplishment (Çadır, 2008; Özeke-Kocabaş and Özeke, 2012). Music activity plays an important role in the fulfillment of the aims of different learning areas as well as musical purposes such as accompanying a song, producing rhythm or melody, dancing in a singing accompaniment (Salmon, 2012). The use of games with a song in music education in special education contributes to the development of children's to the development of physical, social, emotional, cognitive and language as well as music skills (Steel, Yellow and Lightning-Correct, 2015; Pelitteri, 2000; Daveson and Edwards, 1998).

Music activities placed in daily routines and activities in special education classes provide effective and lasting learning experiences for special needs children (Stephenson, 2006). There have been many studies in the literature that examine the effectiveness of music activities in special education and the teaching of various skills to special needs students. However, there was no study of how special education teachers use music activities during classroom work. When considering the benefits for children with special needs, it is important to determine how special education teachers use music activities in classroom work. For this reason, in this research, it is aimed to determine how special education teachers use music activities in classroom activities.

2. Method

A case study design employed in the research. The data was gathered by using interview techniques and also the semi-structured interview form, developed by the researchers utilized. There are four open ended questions in the interview form. The questions on the interview form are as follows:

- 1- How do you use play and song to teach concepts and skills related to mathematics?
- 2- How do you benefit from play and song in teaching unit/subjects related to life science lesson?
- 3- How do you use play and song in literacy teaching?
- 4- How do you benefit from play and song in teaching non-academic skills?

Participants of this study constitute seven special education teachers working in public schools during 2015-2016 education period. Content analysis was used to analyze collected data. In order to increase the internal validity of the research, a conceptual framework was established for the research topic while the interview form was developed. In the content analysis, the themes and sub-themes were determined appropriately to the purpose of the research. To increase the external validity of the study the research period is explained in detail. To increase the reliability of the study, the findings were given directly without change.

3. Findings, Discussion and Results

The research findings show that special education teacher uses the play and song for mathematics, life science, in the teaching of reading and writing and non-academic skills in various ways. Special education teachers stated that they use play and song to participate lesson, increase interest, make lesson fun, provide lasting learning environment, facilitate mathematics in a mathematics lesson. It has also been observed that teachers use play and song to repeat and to reward students in a mathematics lesson. In the course of life science, the teachers stated that they use play and song to make the lesson fun, provide lasting learning, add interesting and participation, prepare different activities by using drama in the lesson, give students as homework and repeat lesson in life science lesson. Teachers stated that they use play and song to speed up learning, do the reading and writing fun, use it as a clue in reading and writing teaching. In the teaching of non-academic skills, show that teachers use play and song to evaluate leisure time, teach self-care skills and teach social adjustment skills. The results of the research show that special education teachers use play and song to make lessons fun, increase interest and participate in the lesson, provide lasting learning.

It is known that musical activities are effective in the development of verbal and nonverbal communication skills, teaching of skills and concepts to special needs children (Havlat, 2006; Stephenson, 2006; Meadowes, 1997; Kurtuldu, 2010; Yıldırım ve Albuz, 2010). Children are provided with relational learning through songs that appeal to multiple sensory skills (Pelitteri, 2000). In parallel with the literature, the teachers who participated in this research stated that they use play and song to provide permanent learning, attract students attention, facilitate instruction in mathematics lessons. Yıldırım and Albuz (2010)' s study shows that teachers in educational business practice and business schools use musical activities to teach concepts. End of this study also teachers noted that musical activities enhance student motivation and make learning permanent.

The teachers who participated in the research stated that they use play and song to make teaching permanent in life lessons. In addition, teachers expressed that teaching subjects and concepts through songs. There are studies in the literature that teach various skills through songs. Çadır (2008) and Çadır and Avcıoğlu (2008) taught students with mental disabilities various social skills through music. Duffy and Fuller (2000) have benefited from music activities in the teaching of skills such as queuing, imitation, speech initiation and eye contact for children with moderate mental impairment. Reitman (2005) used music activities to improve attention skills of children with autism spectrum disorder. Similarly, Malkoç and Ceylan (2011), have used music to improve attention skills of children with hearing impairment in preschool.

Teachers who participated in the research indicated that they use play and song to make teaching fun and to ensure persistence in reading and writing. Also, teachers have indicated that they are using play and song to accelerate learning and provide clues in teaching literacy. It is known that songs on the landscape are used as cues for animals such as categorical structures or clues to help remember to teach sequences such as the alphabet (Pelitteri, 2000). In addition, Kurtuldu (2010) taught "A" and "E" voices to children who are learning disability through songs.

Teachers who participated in the research expressed that they use play and song to teach leisure time, self-care skills and social adjustment skills in non-academic skills. There are

researches related to the teaching of non-academic skills through songs in the literature. Kırşehirli (2011) taught self-care skills through singing to children with mental retardation. Ertekin (2015) compared the efficacy and effectiveness of the video model with the song supported video model in the teaching of daily life skills to children with mental retardation. As a result of the research, it is clear that the video model supported when it is supported with the song is more effective.